

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 vinarjev.

Cene po pošti:
za celo leto K 40.—
za pol leta K 20.—
za četrt leta K 10.—
za 1 mesec K 3.50
Za Ljubljano mesečno 3 H.
Uredništvo in uprava.
Kopitarjeva ulica št. 6.
Uredn. telefon št. 50.

Premirje na Koroškem.

Nemci se branijo. — Pogajanja med Belgradom in Dunajem.

Ljubljanski dopisni urad poroča dne 9. junija iz poluradnega vira:

Potem, ko se je bilo dne 7. junija t. l. popoldne premirje med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev ter Nemško Avstrijo pravno veljavno sklenilo in so ga bili za podpis, legitimirani nemški delegatje podpisali ter se je bil o tem sestavil in podpisal protokol, sta obe strani izdali povelje za ustavev sovražnosti ter sta ga izvedli.

Nekaj ur pozneje, ko naj bi se izvršil podpis za ratifikacijsko postopanje običajnih nadaljnih izdanj te pogodbe, je nemško-avstrijska delegacija izjavila, da teh ne more podpisati.

Za tri dni trajajočih pogajanj, ki so se vršila v Kranju, preden je bila pogodba definitivno gotova, so se nemško-avstrijski delegatje zopet in zopet sklicevali na neki koncem maja v Parizu po ententi izdan sklep, ki da je pozval obe stranki, naj izpraznita celovško kotlino. Na ta sklep so se nemško-avstrijski delegatji iznova sklicevali po podpisu pogodbe, trdeč, da so se motili glede daleko-sežnosti, zakaj Nemška Avstrija po zmislu tega baje izdanega sklepa nikakor ne more ničesar več odrediti glede celovške kotline. Nato so izjavili jugoslovanski delegatje, da se je pogodba izgotovila pravno veljavno in končno veljavno in da se bo, ker dela nemško-avstrijska delegacija uvedbi ratifikacijskega postopanja težkoče, izročila vladí kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, da jo shrani in izvede ratifikacijo.

Na podlagi teh, s svojeročnimi podpisi nemško-avstrijske delegacije ugotovljenih dejstev, se Jugoslovani v polni meri drže te pogodbe za premirje.

LDU Dunaj, 8. junija. (ČTU) Dunajski korespondenčni urad dementira poluradno poročilo ljubljanskega dopisnega urada o premirju med kraljevino Srbov, Hrvatov in Srbov ter Nemško Avstrijo in trdi, da pogodba za premirje še ni podpisana.

Koroški in štajerski Nemci protestirajo.

LDU Dunaj, 8. junija. (ČTU) V včerajšnji jeji nemško-avstrijske narodne skupščine je poslanec dr. Jurij Gimpl (župnik dr. Gimpl je bil izvoljen za srednjo in spodnjo Štajersko) protestiral zoper mejno črto, kakršno je za štajersko določila mirovna konferenca, in je trdil, da bi taka meja pomenjala gospodarsko smrt vse dežele. Koroški poslanec Filip Grössbauer je izjavil v imenu vseh koroških strank, da dejstvo, da so se obrambnega boja navdušeno udeleževali tudi koroški Slovenci,

dokazuje, da hočeta obe narodnosti v deželi tudi v bodoče živeti v mirni skupnosti. (Op. ured.: To varalno pesem pojo Nemci že od nekdaj!) Nam naloženi mirovni pogoji pa, je izjavljal govornik, so nasilna ločitev obeh narodnosti in onemogočajo vsako gospodarsko skupnost. Zoper takšno nasilje protestiramo z vso odločnostjo in zahtevamo popolno svobodno, vseh uplivov prosto ljudsko glasovanje.

Protesti zoper namene mirovne konference.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 9. junija: Predsedništvu deželne vlade prihajajo iz vseh večjih krajev Slovenije brzoglavna poročila o protestnih zborovanjih in sejah, kjer se

z ogorčenjem zavrača namera pariške mirovne konference, okrniti jugoslovansko zemljo ter tujcem izročiti stotisoče jugoslovanskega prebivalstva.

Zakon o delavskem zavarovanju.

LDU Belgrad, 8. junija. Minister za socialno politiko pripravlja zakon o delavskem zavarovanju v naši državi. Zakon predvideva osemurni delavni čas, zgradbo svetlih delav-

nic, delavskih stanovanj, bolnišnic in druge potrebe delavskega razreda. Narodnemu predstavništvu bo predložen zakonski načrt še v tekočem zasedanju.

Pobratenje Čehoslovakov in Rumunov.

LDU Sibinj, 9. junija. (RDU Dada.) Urban Jarnik je tukaj predaval o delovanju za pobratenje Čehoslovakov in Rumunov. Navzoči so bili tudi ministri. Ko je Jarnik govo-

ril o čehoslovških in rumunskih odnosajih, so mu živahno ploskali in neprestano vsklikali: »Živela Čehoslovška!« Jarnik je govoril o zgodovinskih, političnih in kulturnih od-

nosajih med Čehoslovaško in Rumunijo. Urban Jarnik in njegov sin sta se danes odpeljala v Ura dal Mare, kjer bosta istotako predavala.

Meje na Koroškem.

(Dopis s Koroškega.)

Poročila s Koroške so zelo skromna, glede mej površna. Poročajte, kaj je z velikima slovenskima občinama južno in vzhodno Beljaka. Štebenj pri Bekštajnu in Vernberkom s 6000 prebivalci, po veliki večini zelo zavednimi Slovenci. Tu so prelepe župnije Brnca, Štebenj, Loče, Marija na Zili, Skočidol, Strmec in Lipa. Ali bodo še naše? Če bo šla meja severno Jope na Zgoruje Vogliče v občini Kostanje, bo menda vsa ta krasna zemlja z divnim baškim jezerom vred izgubljena. Ali se ne da doseči? Nemcem bo vendar v prvi vrsti za zvezo med Beljakom in Trbižem, in ne potrebujejo tako daljne okolice. Če bi drugače ne šlo, ali se ne da ta slovenska zemlja zamenjati za kako nemško občino na severu celovškega okrajnega glavarstva? In sicer. Ali bodeta Podkoren in Kranjska gora italijanska, da naj bi šla meja severno njiju? Okrajno glavarstvo št. Vid dela na jug velike zagozde v slovensko zemljo. Tako južno Mostiča (Brückl), kjer je ves južni del občine Mostič, to je južni del župnije št. Janž in cela župnija št. Lipš pri Rajneku še slovenska zemlja. Ravno tako dela ta občina veliko zagozdo na vzhod in seže čez po večini slovensko župnijo št. Urh v čisto slovensko župnijo Djekše. Tukaj se mora doseči, da ne bo meja med okrajnimi glavarstvi državna meja, ker bi na ta način izgubili na 2000 Slovencev po nepotrebnem. Tudi vsi ti kraji gravitirajo na jug proti Velikovcu, in je čisto pravično in naravno, da pripadajo nam.

Merodajni faktorji naj pazijo in se potrudi, da se tukaj doseže naravna in pravična meja.

Nekateri smatrajo za veliko pridobitev in zadoščenje, da dobimo Celovec z Gosposvetškim poljem. Odkrito rečeno, nobeden zaveden koroški Slovenec ni slutil, da nam bo mirovna konferenca tako zelo prikrajšala naše pravice. Mislim tu na vse slovensko ozemlje od Smohorja na Zilji do Beljaka z okolico. To je hud udarec, in izgubimo, ne računavši Beljaka, 25.000 do 30.000 Slovencev, ali še več, ker mi ni popolnoma znan načrt meje južno in vzhodno Beljaka. Po italijanski zasedbi smo slutili nesrečo v ziljski in kanalski dolini, da bomo pa oropani za naše kraje od Vrat do Beljaka, na to nihče ni mislil. To je hudo.

Solun na razpolago Jugoslaviji.

m Belgrad, 10. junija. (Izvirno.) Dosegel se je sporazum z grško vlado, da se postavi v Soluna del tamošnje luke pod nadzorstvo naših organov. Te organe bo imenovalo trgo-

vinsko ministristvo, ker se nam daje pristanišče na razpolago samo zaradi trgovskih odnošajev.

Načela mirovne konference ostanejo neizpremenjena.

LDU Pariz, 8. junija. (ČTU) »Daily Mail« zatrjuje, da ostanejo vsled pravnega stališča,

ki ga zavzemata Wilson in Clemenceau, načela mirovne pogodbe neizpremenjena.

Protesti na Hrvatskem.

m Zagreb, 10. junija. Včeraj so bili v številnih krajih Hrvatske in Slavonije veliki protestni shodi, na katerih se je povdarjalo, da od naših zahtev ne smemo odnehati, in se pozivalo naše delegate na mirovni konferenci, naj odklonijo podpis mirovne pogodbe, ako se ne izpolnijo naše narodne zahteve. O dobro uspelih shodih poročajo predvsem iz Krapine, Petrinja, Karlovca in Siska.

m Sarajevo, 10. junija. Emigranti iz Dalmacije so imeli včeraj protestni shod, na katerem so izjavili, da hočejo vztrajati do poslednjega diha v borbi za končno osvobodjenje naših krajev in proti italijanski pohlepnosti.

Priznanje kraljevine SHS.

LDU Belgrad, 7. junija. Francoski poslanik vicomte de Fotey je izročil kraljevski vladi noto francoske vlade, s katero priznava francoska republika kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Francoska vlada izraža v tej noti zlasti zadovoljstvo, da so se izpolnile aspiracije Srbov, Hrvatov in Slovencev kot rezultat vojne, ki sta jo vodili obe državi bratsko ramo ob rami.

Finančni minister v Ljubljani.

LDU Belgrad, 8. junija. Finančni minister odpotuje tekoči teden v Zagreb in Ljubljano, da se pouči o gotovih vprašanih svojega resorta. Ministra spremljajo glavni ravnatelji vseh oddelkov finančnega ministrstva.

Ameriška trgovina z Jugoslavijo.

m Belgrad, 10. junija. (Izvirno.) Naš poslanik v Washingtonu je sporočil trgovski zbornici v Belgradu, da odpošlje ameriška kovalinska družba v Newyorku svoje delegate v Srbijo, da se pouče o našem trgu z ozirom na kovinsko industrijo in da stopijo v zvezo z našimi industrijskimi krogi. Delegati so že na poti.

Ustava razširjena na staro Srbijo.

LDU Belgrad, 7. junija. Ministrski svet je sklenil, da se razširi ustava takoj tudi na Staro Srbijo.

Uspeh novačenja.

Belgrad, 8. junija. Kakor poročajo iz pomeznih okrožij, je odziv vojaških novincev

odličen. K novačenju samo oboleli novinci niso došli.

Nova italijanska nasilstva.

LDU Split, 8. junija. (DDU) V Starem gradu so izvršili Italijani nove aretacije. Zaprli so nadalje poštnega uradnika Grega, duhovnika Vrankoviča, bogoslovca Tadiča, uradnike Zanimoviča, Ivana Riviera, Pavla Petroviča, Dinka Politea, Jakoba Akiča, učitelja Skorpa, trgovca Bervaldija, Niko Pavičica, Jurija Tarbuskova, Anko Perišič, Vinka Vido- vič. Povodom aretacije sodnega oficijana Pavičiča se je odpela puška nekemu arditu ter mu izbila oko. V mestu vlada velik terorizem.

Priznanje poljske republike.

LDU Lyon, 8. junija. (Brezlično.) Iz Stockholma se poroča: Uradni odlok objavlja, da je sklenila švedska vlada, priznati Poljsko kot neodvisno državo. Istočasno poročajo iz Varšave, da je poljsko ministristvo za zunanje posle prejelo obvestilo od španske vlade, da priznava Poljsko kot suvereno državo.

Boji na Slovaškem.

LDU Bratislava, 7. junija. (ČTU) Danes je dospelo 700 Sokolov, ki pojdejo na slovaško fronto.

LDU Praga, 7. junija. (ČTU) Vesti, ki jih prinašajo nemški listi o splošni mobilizaciji na Čehoslovaškem, so izmišljene. Tudi meja ni nikjer zaprta, le kontrola potnih listov je poostrena.

LDU Praga, 7. junija. Rektorji visokih šol pozivljejo dijaštvo k vstopu v orožno in sanitetno službo.

LDU Praga, 7. junija. Čehoslovaški tiskovni urad doznava s pristojnega mesta, da je ententa pozvala mažarsko sovjetsko vlado, da ustavi tekem 24 ur vse sovražnosti proti Čehoslovaški. Ententa je odločena izsiliti izpolnitev svoje zahteve z vsemi sredstvi.

LDU Praga, 7. junija. (ČTU) Včeraj so Madžari ponovili svoje napade na vsi fronti. Zlasti srdito so napadali vzhodno od reke Sajó (Slana), pri Ersekujvaru (Novih Zamkih), Novi banji in Ščavnici. Košice smo izpraznili.

Nemška Avstrija protestira.

LDU Curih, 6. junija. (ČTU) Dr. Renner je izjavil zastopniku lista »Neues Züricher Zeitung«, da bo nemško-avstrijska delegacija v svojih protipredlogih protestirala, da ententa istovesti Nemško Avstrijo z habsburško monarhijo.

LDU Dunaj, 7. junija. (ČTU) »Reichspost« prinaša poziv na kristjane vsega sveta, naj protestirajo proti mirovnim pogojem, naloženim Nemški Avstriji.

LDU Nauen, 7. junija. (Brezlično). Kakor se poroča nemško-avstrijskemu glavnemu odseku, avstrijska vlada na mirovne pogoje,

ki so ji bili izročeni v St. Germainu, zbog njih pomanjkljivosti ne odgovori v celoti.

LDU Nauen, 7. junija. (Brezlično). Velenemška zveza nemško-avstrijske narodne skupščine je priredila v soglasju z vsemi dunajskimi nacionalnimi strankami ljudsko zborovanje, da protestira proti mirovnim pogojem in se izjavi za zvezo z Nemčijo. Zborovanje se je otvorilo z izjavo vseučiliškega dijaštva. Ko je bilo zborovanje končano, se je naotila množica pred mestno hišo. Tu je nastopilo več govornikov proti pogibeljnemu miru in je večinoma zahtevalo, da se nemško-avstrijski delegati takoj odpokličejo iz St. Germaina. Vsi govorniki so se izjavili za zedinjeno Veliko Nemčijo, nakar je bila sprejeta resolucija, da pomenjajo pogoji, ki jih je stavila ententa Nemčiji in Nemški Avstriji, velikansko ljudsko prevaro, in da jih morajo nemški in nemško-avstrijski zastopniki brezpogojno odkloniti.

Brockdorf se ne vrne več.

LDU Pariz, 8. junija. (ČTU) Glasom časniških poročil se predsednik nemške delegacije grof Brockdorff-Rantzau ne bo več vrnil v Versailles. Nadomestoval ga bo nemški državni tajnik Matija Erzberger, ki bo podpisal mir.

Generalna stavka v Berlinu.

LDU Nauen, 7. junija. (Brezlično.) Generalna stavka v Berlinu se po dosedanjih poročilih baje ne izvaja popolnoma. Zlasti v manjših podjetjih se tuintam dela, dočim v večjih podjetjih stoji vse delo od petka popoldne oziroma že od petka zjutraj. Prometna sredstva so večidel odpovedala. Električna železnica je ukinila vožnjo v petek ob treh popoldne, nadzemna in podzemna železnica pa proti večeru. Obrat se vrši na mestnih in predmestnih železnicah. Listi v soboto dopoldne večinoma niso mogli iziti. Stavka se je proklamirala do šeste ure in je tedaj pričakovati, da začno občila z obratovanjem že v soboto večer.

Vojna odškodnina Nemčije.

LDU Pariz, 8. junija. (ČTU) »Matin« poroča: Svet četvorice je sprejel poročilo francoskega ministra za opremo Louchera, v katerem le ta konstatira, da višine vojne odškodnine, ki so jo naložili Nemčiji, ni mogoče določiti vnaprej, posebno ne odškodnine za nepremičnine.

Rumunske izgube.

LDU Sibin, 7. junija. (ČTU) Rumunski dopisni urad »Dacia« poroča: Glasom bukareških poročil znašajo rumunske vojne izgube 449.360 mož.

Iz pokrajine.

k Žrtv nemškega barbarstva. Koroški begunec župnik Peter Serajnik iz št. Vida v Podjani leži v ljubljanski deželni bolnici št. 7 na smrt bolan. Pred nekaj leti mu je vse pogorelo, pa ustvaril si je bil z razumnim kmetištvom in marljivostjo lepo gospodarstvo. Ko se je pa zdaj vrnil z begunstva in je videl na lastne oči strašne posledice divjanja nemških vojaških tolpc, ki so mu vse bile raznesle in razbile, se mu je zmešalo. Prepeljali so ga semkaj. — Ravno kar je dospela vest, da je omenjeni gospod umrl. Kdaj bo pogreb, te bo še objavilo. N. v m. p.

k Iz Celovca. »Marburger Zeitung« poroča iz Celovca 7. t. m.: Včeraj dopoldne je prišlo približno 100 jugoslovanskih jezdecev v nožnji okraj Celovca, ki pa niso zasedli uradnih poslopij. V mestu vlada mir in red. Jugoslovanski častniki so se podali v deželno hišo, kjer razpravljajo z vladnimi uradniki, ki so tam ostali.

k Toča. Iz Stične: Grozna toča, kakoršne ne pomnijo najstarejši ljudje, se je vsula v petek, dne 6. junija ob pol 7. uri zvečer na Stično in okolico ter padala več kot pol ure. Še danes so polja pokrita s točo kot s snegom po zimi. Vse je uničeno. Ubogi kmeti!

k Otvoritev telefonske centrale z javno govorilnico pri poštnem uradu Vrhnika. Pri poštnem uradu Vrhnika se je otvorila dne 4. junija t. l. telefonska centrala z javno govorilnico v vodu št. T 26 za krajevni in medkrajevni telefonski promet.

k Podpore književnikom. Ministrstvo prosvete je določilo 100.000 dinarjev kredita za pomoč rodbinam književnikov. Iz te vsote se bodo dajale stipendije za izobrazbo dece umrlih književnikov.

k Celibat učitelje odpravljen. Ministrski svet je odobril zakonski načrt, po katerem se za vse kraljestvo odpravlja prepoved, da se učiteljice, dokler so v službi, ne smejo moiti.

k 9 letnega dečka povozil avtomobil. 24. maja popoldne se je 9 letni posestnikov sinček iz Trojan, Miha Prašnikar, igral na glavni cesti, ki vodi skozi Trojane. V smeri iz Ljubljane je pridiral luksuzni avtomobil, v katerem sta sedela 2 gospoda in gospa. Avtomobil je povozil fantiča in ga na mestu usmrtil. Vodnik se ni brigal za nesrečo, temveč vozil naprej. Brezsrčni šofer se do sedaj še ni mogel izslediti.

Iz Ljubljane.

I »Za hčer« in »Amnestija«. Funtkova modejanka »Za hčer« spominja po svoji snovi, da je nastala že daleč prej in skoraj ni več zanimiva; osebe, ki nastopijo, so že skoraj dovršene, nekaj duševnega boja se izvrši samo v ožetu, v hčeri zelo malo, mačeha, ki dokumentira svojo zlobo s kričanjem, je od prve do zadnje besede ena in ista. Igralci so igrali, kakor je bilo zapisano. Nučič se je držal v primerni višini; Bukšekova in posebno Juvanova ne moreta biti hvaležni za take vloge. Z »Amnestijo« je drugo; z njo smo bili zadovoljni ko z malokatero igro te sezone; enodejanika je po svoji pestrosti zelo zanimiva. Nučiča smo občudovali. Njegova maska in njegova igra v posameznih, v kratkem presledku si sledenih vlogah, je pričala, da imamo pred seboj umetnika, velikih zmožnosti. Rokarjevo smo ko gluhonemo hčer občudovali. Vse druge vloge so bile srednje.

I Nedeljska predstava »Prodane neveste« nam je nudila precej novosti. Tako na primer ni bilo nič oznanjeno, da ne sodelujeta g. Zabehy in gđe. Klimentova. Vloga Kecalja je pel g. Rumpel, sedaj dokaj boljše, posebno igra je bila primernejša. Tudi vloga Colombine je prevzela druga plesalka, katere ime nam žal še ni znano. Pri predstavi so bili v vladni loži in v dveh parternih ložah navzoči člani tukajšnje ententne komisije z angleškim polkovnikom. Čudno je bilo videti, da so nedeljski obiskovalci privlekli s seboj v parter tudi otroke, ki pa ne spadajo v opero. Saj opera vendar ni »kašperl-tenter« ali cirkus. Veliko ugorčenje je povzročilo vedno javkanje in klepetanje; vsak drug parterni obiskovalec je imel enega otroka na kolenih, oziroma so sedele po 3 osebe na dveh sedežih. Tudi med

petjem so prihajali s hrupom in motili predstavo. Biljeterji niso prav nič ukrenili, čeprav je že od pamtveka na vratih napis, da je vstop med igro prepovedan.

I Iz gledališke pisarne. V četrtek 12. t. m. gostuje gospodična Renata pl. Miletič, hčerka pisatelja in prvega intendanta novega hrvatskega zemaljskega kazališta v Zagrebu, v dramskem gledališču v igri »Pelikan« nastopi v vlogi »hčerke«.

I Glasbena Matica. V sredo, dne 11. t. m., ob 20. uri skupna skušnja. Vsi brez izjeme. — Važno! Odbor.

I Predavanje za starše. Na I. mestni deški šoli na Ledinji bo v petek, dne 13. junija 1919 ob šestih zvečer, v telovadnici »roditeljski večer«. Predaval bo mestni šolski zdravnik g. dr. Mavričij Rus. »Kako je treba staršem v prvi vrsti skrbeti za duševno in telesno zdravje otrok.« Starši, njih namestniki, šolska oblastva, učitelji, vzgojitelji in vsi prijatelji mladine se tem potom vljudo vabijo k temu važnemu predavanju. Po končanem predavanju bo razgovor staršev z učitelstvom o napredku in vedenju učencev.

I »Preki sod.« V razglasu o prekem sodu, ki ga je izdal mestni magistrat dne 8. junija t. l., je po prvem odstavku, glasom katerega bi se imele civilne osebe glede nekaterih kaznivih dejanj podrediti podsodnosti vojaških sodišč, pomotoma izostal stavek: »Dan, ko stopi to povelje v veljavo, odredil bom naknadno z drugim mojim poveljem.« Civilne osebe so torej slej ko prej podrejene podsodnosti civilnih sodišč. Razglas mestnega magistrata glede prekega sode za vojne obveznike pa je seveda v polnem obsegu veljaven.

I Med nemškimi ujetniki se nahaja v Ljubljani tudi zloglasni nadporočnik bivše avstrijske armade, Baumüller, na katerega imajo slovenski in češki vojaki, ki so bili v Judenburgu, bridke spomine in z zobmi škripljejo, ko čujejo njegovo ime. In sedaj mora biti ta oholi nemški tiran pokoren navadnemu slovenskemu prostaku! Kako se svet preobrača! Drugi nemški ujetniki pa pravijo, da so z ujetništvom prav zadovoljni, češ, tu imamo vsaj redno jed ter dobimo kruha in cigarete, kar nam je bilo v Nemški Avstriji španska vas.

I Utopljeno deklico, staro 7 let, je našel 7. t. m. sluga Čelešnik Florijan v Ljubljani tik prostora ljublj. športnega kluba. Dognalo se je, da je deklica hčerka Frančiške Ciglaric, stanujoča v Mali čolnarski ulici št. 13. Domneva se, da je deklica padla mogoče pri igranju, v Mali graben, kjer je utonila in jo je voda odnesla v Ljubljano. Prenesli so jo v mrtvašnico k sv. Krištofu.

I 10.000 viržink in 1000 zavitkov tobaka zaplenjeno. Te dni je zaplenila policija invazijo I. V. 10.000 viržink in 1000 zavitkov tobaka, ki jih je imenovali nameraval prodati na Hrvaško. Zaplenjeno blago se je oddalo finančnemu ravnateljstvu.

I Poskušen samomor in umor. V četrtek popoldne je skočil mitniški paznik Z. V. v samomorilnem namenu v Ljubljano in potegnil s seboj v vodo tudi 7 letnega sinčka Ivana, če tudi se je na vse načine brnil in kričal. Na breg Ljubljane dospelim osebam se je posrečilo, potegniti otroka iz vode, nakar je tudi oče iz plitve Ljubljane zlezel na breg, kjer pa je potegnil iz čepa nož in tekel za enim njegovih rešilcev, ki pa je ubežal. Z. T. jako vinjen, je bil aretiran in odpeljan v zapore. dež. sodišča. Vzrok poizkušene samomora in umora je družinski prepir.

I Viomil je v nedeljo zjutraj še pred 7. uro v Kolmanovo skladišče vojak Senčar Josip, doma iz Aržič pri Litiji. Zalotila sta ga nadstražnik Prunk in stražnik Hribar ravno, ko je hotel nahrbtnik s 77 krožniki, ki si jih je v skladišču nabasal, odnesti. Oddali so ga vojaškemu sodišču.

I Išče se lastnica ukradene obleke. Pred ne dolgim časom je prodajala neka ciganka

po hišah skoraj novo žensko krilo in jopico temnorjave barve z rjavimi črtami in pikami. Obleko je policija zaplenila, toda tatici se je posrečilo pobegniti. Lastnica si obleko lahko ogleda na policijskem ravnateljstvu, urad za najdene predmete.

Po svetu.

s Trije modrijani. Proces, ki se sedaj vrši zaradi ponaredb Rodinovih del, je odkril marsikatero zanimivo podrobnost o življenju in načinu dela velikega umetnika in njegovih pomočnikov ter o tem, kako je vladalo v ateljeju vedno veselo razpoloženje mnogoštevilnih delavcev, učencev in pomočnikov. Pripravljajo, kako je prišel nekoč v atelje nek fotograf z željo, da napravi nekoliko slik. Ko je zagledal golo marmornato skalo, ki je bila samo nekoliko izdelana, se je fotograf silno začudil: kakšno delo je to? Kako se imenuje? »Modrijan!« mu je odgovoril nek Rodinov učenec. Fotograf je hotel sliko že fotografirati, ko ga je neki dijak opozoril, da ta ni od Rodina, ampak od Boudellea. Siromašni fotograf je pogledal na vse strani in zagledal, kako je nekje iz marmorja gledala neka noga. »Kako sijajno! Kako se to imenuje?« je vprašal fotograf. »Modrijan,« sta mu odgovorila dva naenkrat. Ko je pa hotel kip fotografirati, so mu povedali, da ta kip ni od Rodina, ampak od Desboisa. »A to tu?« je vprašal trdoglavi fotograf. »Tudi modrijan,« so mu odgovorili, »toda od Despiana.« Sedaj žele se je fotograf spomnil, da se ga želi iznebiti in je šel, ne da bi kaj opravil.

s »Tommy«. Pri ljubljeno ime za angleškega vojaka je »Tommy Atkins«, tako kot pri nas »Janez«. Od kod prihaja to ime, pa ve le malokateri angleški vojak. Novi vojak so seveda prisegali zvestobo, kar pa se je zgodilo na ta način, da so izpolnili listek, na katerem je bila tiskana prisega, s svojim imenom. Da pa tak mlad človek ni kaj pogrešil v svoji neravnosti, so mu predložili tak listek že izpolnjen za vzorec, na katerem je bilo zapisano tole: »Jaz, Tomas Atkins, obljubim svečano in prisezam, da bom njegovemu Veličanstvu zvesto služil.« V pravem vzorcu pa je manjkalo to ime in rekrut ga je izpolnil s svojim imenom. Mnogi rekruti pa so se tako poglabili v vzorec, da so zapisali mesto svojega imena kar »Thomas Atkins«.

s Ognjeniki. Ognjeniško bluvanje na otoku Javi je popolnoma uničilo 20 vasi v bregalskem okrožju, zelo poškodovanih pa je 6 vasi. Mrtvih je 15.000 ljudi.

s Šale. Državni poslanec: »Povejte mi vendar gospod župan, kaj pa govore ljudje v vaši občini o meni?« Župan: »Eh, kaj bi jim pravil...« Državni poslanec: »Prosim, povejte mi brez ovinkov in čisto odkritosrečno.« Župan: »Če že hočete... Ljudje pravijo: deset let je že poslanec, pa ne enkrat še ni minister postal. Da, in potem pravijo: naš poslanec mora biti še bolj neumen kakor so drugi, ker, če še zase nič ne doseže, kaj bo šele za nas!« — »Ata, kaj pa je Jud?« »Hm, Jud je človek, ki pravi, da je dvakrat dve pet.« »In kaj je Zid?« »Hm, Zid je pa človek, ki računa, da je dvakrat dve pet, pa tega ne pove.« — »Milostiva, prišla sem, če bi kaj prispevali za božičnico revnim otrokom.« »Čudno! Ze dvajset let dajem za te otroke. Kaj še zmerom niso zrastle?«

s Opojna pijača mate. Mate ima izvanredno zgodovino. Mate je bila pijača paraguajskih Indijancev v času, ko so jih našli Španci. Prvi, ki so kultivirali rastlino, so bili misijonarji-jezuiti in do pred enim stoletjem je bila pijača znana kot jezuitski čaj. Kultiviranje tega čaja je bilo sprva omejeno na Paragvay, a se je pozneje razširilo na južno Brazilijo, kjer proizvajajo sedaj glavno množino te rastline. Mate je bil znan pred enim stoletjem v Angliji ter je dejanski skoro izpodrinil čaj s trga. Uvažali so ga v velikih množinah ter je že prišel pridobivati zase Angleži, — najbolj strasni narod v Evropi, kar se tiče zavzivanja čaja. Pozneje pa so začeli krožiti pamfleti, ki so izjavili, da je mate bolj škodljiv zdravju kot pa čaj. To je imelo za posledico, da je bil mate kmalu poražen na trgu. Od onega časa je bilo zavzivanje mate omejeno na Južno Ameriko. Tudi Napoleon se je zanimal za mate. Njegovo pozornost so vzbudila poročila francoskih raziskovalcev v Južni Ameriki, ki so izjavljala, da so domači delavci nad vse vstrajni raditega, ker pijejo mate. Napoleon je baje prišel s poskusi pri svojih četah. Mate je pristno ameriška pijača in rastlina, in čeprav zanemarjena in skoro pozabljena, je upravičena do skoro istega mesta v ameriški literaturi kot indijanska rastlina, vsemogočni tobak.

s Ogramba bivšega cesarja Viljema. Bivši cesar Viljem rad govori o svojih spominih, ki jih sestavlja sam za slučaj, da bo pozvan na odgovor. »Cri de Paris« prinaša nekatere podrobnosti. Sklicuje se na Boga za svojo nedolžnost in objavlja razne priče. On da ni hotel in da niti slutil ni, kaj se je dogodilo. Vsa nesreča da leži v tem, ker je bil pozvan prepozno v Berlin od Bethmanna. Njegovi ministri so mu naznanili že gotovo dejstvo; Viljem pravi: »Oni so me ves čas varali.« Način obrambe vseh teh ljudi je jednak, vse hočejo zvaliti edino na Bethmanna.

s Smešnice. Gospa: »Kaj? Klavir si mi kupil? Saj vendar veš, da ne znam igrati!« — Mož: »Nič ne de. Saj imaš kuhinjo tudi, pa ne znaš kuhati.« — Trgovca: »Kaj? Vi hočete ostati, ko se oženite raje v prodajalni.« Agent: »Da.« Trgovca: »Dobro. Toda stavim, da me boste prosili že v štirih tednih, da vas pošljem zopet na potovanje.« — Ona: »Ona: »No, če bi bila jaz Vaša žena, bi Vam že davno nasula strupa v kavo. On: »In če bi bil jaz Vaš mož, bi ga bil z veseljem izpil.«

Tudi pri zobobolu pokaže Fellerjev blagodejni »Elsa-fluid«, kako zna olajšati bolečine. Z njim se vtira boleče lice, se dene z majhnim koščkom vate v votli zob in v uho, ki je na strani bolečine, ter se zaveže s suhim robcem, nakar bolečine kmalu ponehajo. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici tega tudi sicer mnogovrstno porabnega domačega sredstva pošlje kamorkoli za 24 K lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 245 (Hrvatska). Omot in poštnina se računa posebej, ali najceneje. Čim več kdo skupno naroči, tem več prihrani na poštnini. (ee)

Miši - podgane stenice - šurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 5—, za podgane in miši K 5—; osobito ostra pasta za podgane K 6—; za šurke 5 K; posebno ročna tinktura za stenice 6 K; uničevalec moljev K 3—; prašek proti mrčesu 8 in 6 K; tinktura proti ušem pri ljudeh 3 K; mazilo za uši pri živini 3 K; prašek za uši v obleki in perilu K 3—; tinktura za bolhe pri pseh K 3—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) K 3—; prašek proti mravljam 3 K. Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 116, Petrinjska ulica 3.

Jaroslav.

Zgodovinski roman.

Ruski spisal J. Šmidt-Melin; preložil Al. Benkovič.

(Dalje.)

Jaroslav se je smehljal, ginjen od pobožnega zaupanja mlade junakinje, ter shranil sliko v naprtnem žepu sivega vojaškega plašča.

»Hvala ti!« je rekel. »Tu na mojem srcu bo vedno prostor za tvoje darilo.«

»Z manjšo boleščjo bom čakala ločitve od tebe, ko bom vedela, da smrt od sovražne roke ne bo imela nobene oblasti čez tebe!« je odgovorila podajajoč mu roko in z bolestnim obličjem zroč vanj.

Nevede je Jaroslav ujel njeno roko ter jo privel k sebi, takoj pa jo je zopet izpustil.

»Jutri moramo zgodaj oditi, zato lahko noč!« je rekel ter naklonivši se odšel.

Drugo jutro so potniki obenem zapustili mesto, a kmalu so se morali ločiti. Jaroslav je sedel v lahko trojko, dočim se je težka kočija gospe Gribojedove le stežka mogla gibati po slabi cesti. Stopil je torej z voza ter se še enkrat približal damama.

Mlademu vojaku je na čelu, sicer jasnem, ležala temna senca in ustnice so se mu tresle kot človeku, ki mu razburjenost zapira sapo. S kratkimi besedami se je poslovil.

»Bog te ohrani, Natalija!« je rekel, ter deklici pritisnil poljub na belo čelo. »Bog te ohrani! Spominjaj se v vseh prilikah življenja, da sem ti jaz prijatelj in brat!«

Podal ji je roko in ona jo je prijela tako krepko, kakor bi je ne hotela več izpustiti.

Njegova lahka trojka ga je hitro odnesla damam izpred oči. Nagibajoč se daleč ven iz kočije, je Natalija brez sape poslušala polagoma izzvenevajoče zvončke. — V mladih prsih je vstajalo čuvstvo neizrečene puščobe in popolne osamelosti. Smejoče se njive, jasne poljane, vse se ji je zdelo temno; priroda, ves svet je zanj postal puščava.

Plakala ni, ker je bila prežalostna. Zadnje čase je bilo dete dozorelo in ljubezen ji je v globočinah srca zapustila prve korenine.

V.

Pariška junijska revolucija leta 1830., ki je pretresla polovico sveta, je vse misli razburila več ali manj. Na Poljskem je vplivala kakor električna iskra ter bila povod uporu dne 29. novembra 1830. leta.

Ta revolucija je tem bolj iznenadila Evropo, ker je bil car Nikolaj priznal poljsko ustavo, ki je ostala nedotaknjena. Odstranjene so bile samo napake v tiskovnih stvareh.

Od carja nameščeni veliki knez Konstantin pa si ni mogel pridobiti ljubezni Poljakov, ki so bili najbolj razdraženi zaradi tega, ker niso imeli besede pri javnih poslih.

Prvi povod k vstaji je bil napad na poljske vojne šole, na ruske kasarne in med 29. in 30. novembrom se je pričel krvavi boj.

Za zbirališče mladih poljskih narodnjakov je bilo določeno mesto okrog sohe Jana Sobieskega. Na razburjene vznesene misli je mogočno vplival pogled na spomenik, ki je bil ovenčan od melanholičnih vrh, stal na mirnem, samotnem kraju.

Pripravljeni za najsmelejša dejanja, življenje žrtvovati za milo domovino, so si siloma osvojili vhod v grad in sobe velikega kneza, iz katerih pa je bil pred nekaj minutami služabnik rešil Konstantina po tajnih stopnicah.

Hlopički, od rojakov spoštovan, previden mož in zato pripadajoč mirnejši stranki, je prvi prevzel diktaturo. Ko pa se s carjem pričel pogajati Poljakom v prosep in je skušal

deželi zagotoviti mir in neodvisnost brez prelivanja krvi, ga je pričela črniti fanatična stranka.

Zato se je v žalosti med zaslepljenostjo rojakov sam odrekel najvišji časti; uvidel je, da bodo pričenjajoči se boji Poljski vzeli še zadnjo senco samostojnosti.

V prvih vrstah so nastopili vojskovodje: knez Cartorski, Njemojevski, Marovski, Barz-kovski in Lelevel. Car je 9. decembra dobil prvo poročilo o uporu. Ko je drugi dan o tem poročal častnikom, so ti s solzami v očeh carju obljubili neomajano zvestobo.

Od baltiškega morja do kirgizskih step so je razglasilo povelje za oboroženje, vojni maršal Djebič je postal poveljnik.

Dne 5. februarja so Rusi s 150.000 možmi na petih krajih prestopili poljske meje.

Krvava bitka pri Grohovem, ki je nepretrgoma divjala 19. in 20. februarja, ter 25. februarja iznova pričela, je ostala neodločena. Djebič, čigar vojska je imela neverjetne izgube, je jasno videl svoj nevarni položaj med razburjenim, fanatičnim prebivalstvom. Ko pa je prišlo na pomoč dvajset tisoč ruskih gard, so bili Poljaki prisiljeni umakniti se.

Dne 26. maja je Djebič Poljake pri Ostrolenki prisilil k bitki, v kateri so s težavo ušli popolnemu uničenju. Moralne posledice tega poraza so odločili nadaljni potek revolucije. Izginilo je zaupanje med vojaštvom in prebivalstvom in nič ni moglo omejiti rastoče needinosti. Pomanjkanje denarja in kuga sta pospešila nesrečni konec poljskega vprašanja.

Po smrti Djebičevi je na njegovo mesto stopil mož, čigar ime se bode za vse čase svetilo v ruski zgodovini, kateri je hitro zmagoval nad sovražniki ter nikdar ni odstopil od bistro zasnovanih načrtov — Paškevič Eri-vanski je sklenil z zavzetjem Varšave napraviti konec vstaji. — Čedalje bolj se je bližal mestu in dan za dnevom se je krčilo upanje v ugoden izid.

Po mnogih premenah v poljskem poveljništvu ga je nazadnje prevzel petinsedemdesetletni starec — Molahovski.

Poljska vojska je v tem času štela sedemdeset tisoč mož. Z ravno tako močno vojsko je bil Paškevič nekoliko ur oddaljen od Varšave. Pogajanja s Poljaki so bila brezuspešna, zato se je takoj pričel naskok na bližnje poljske utrdbe, kjer se je vnel boj za življenje in smrt. Utrdbe so padle in vriskaje je sovražnik prodiral proti mestnim utrdbam.

Rusko topništvo je razdejal del utrdb. Ta hip je iz prednjih vrst planila visoka, mogočna postava prostega vojaka. V rokah je vihral prapor umirajočega tovariša ter klical: »Za menoj, kdor je junaški Rus!«

Ta vzgled je ožunatil celo vojsko. Tisti, ki so poprej omahovali, so drli za junakom, v katerem je vsakdo spoznal Jaroslava, od vsakega spoštovanega tovariša, vzor vojaške hrabrosti. Sprejelo jih je silno streljanje, ki jih je na stotine podrla na tla, a Rusi so napadali vedno iznova.

Tako so potekle ure. Kjer je bil boj najhujši, nevarnost največja, tam je bilo videti postavbo Jaroslavovo, ki je segala preko vseh drugih.

(Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cencič.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.